

ניתן לצפות בשיעורים נוספים באתר של
מכון מאיר בכתובת: www.meiriv.co.il

הררי אל ...

עיון בפרשת השבוע על פי החת"ם סופר

1. במדבר א', א'-ב' ומורחיו שלמות ל', י"ב

(א) וידבר יהוה אל משה במדבר סיני באהל מועד באזור לוודע השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר: (ב) שִׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפּוֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל" פירש אותו לשון הרמה מלשון "ישא פרעה את ראשך מעליך", "כמו שאומרים לקוסטנר, ארים רישיה דפלן".

2. חת"ם ליקוטים במדבר

וידבר ה' אל משה וגו' באהל מועד וגו'. במדרש [רבה א' א'] ז"ה [תהלים ל"ו ו'] צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה. יש לפרש הררי אל הם הר סיני והר המוריה שהם שני הפכים, שהרי הר סיני רומז על הענוה שבחר בו הקב"ה ולא בהרים הגבוהים שהם גבנונים אצל סיני [יל"ש ח"ב ר' תשי"ז], ואמנם הר המוריה גבוה מכל הרי א"י [סנהדרין פ"ז ע"א], כמו שהתפלל אאע"ה אין כבודו של מלך לשכון בעמק ונעשה הר אשר יאמר היום בהר ה' יראה [עי' ילקוט וירא רמז ק']. והענין בזה כי צורך לעבודת הי"ת ויגבה לבו בדרכי ה' ולהבין ולהשכיל גודל כבודנו, אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו, ולעומת זה יהיה ענינו בעצמותנו ענותן ושפל ברכ'. והיינו צדקתך יהיה כצידוף ב' הררי אל הנ"ל, סיני מרי"ה גמטריא שכינ"ה. וזה מרומז בפסוק זה וידבר ה' אל משה באהל מועד, זהו תכלית הגדולה האפשרית ששיכן שמו הגדול בין שני בדי ארון באהל מועד, ושלא נשכח שפלותנו, אמר בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים, ע"ד כי גרים הייתם בארץ מצרים [ויקרא י"ט ל"ד], אל תשכח כי עבדים הייתם. ואמר משפטיך תהום רבה, כי משפטי הי"ת ועונשיו מ"מ אינם בתכלית הרע, כי אם יש בהם טובה, כמו מעינות תהום רבה שנפתחו במבול למשפט פורענות ולבסוף נשארו מהם איזהו מקומות פתוחים לרפואה ומרחץ כחמי טבריה, כפרשי בפרשת נח בפסוק [ח' ב'] ויסכרו מעינות תהום רבה, והיינו משפטיך תהום רבה כמו מעינות תהום רבה הנ"ל. וזה רמז בפסוק השני שבפרשה שאו את ראש ב"י, ומייתי רמב"ן סתירת המדרשות א' דורשו לשבח שאו את ראש הגבהה והרמת ראש לבני ישראל, ומדרש א' דורשו לגנאי שאו כמו

ישא פרעה את ראשך מעליך בשר האופים, שהרי כל אלו מתו במרגלים לכל מספרם מבין עשרים שנה ומעלה. ואומר אני שניהם אמת אעפ"י שנישא ראשם מעליהם בגזירת מרגלים, מ"מ היה המנין הזה להם לנשיאות ראש ולזכר עולם וגדולה, שהרי לאלו יוצאי מצרים נתחלקה א"י לא לבניהם אשר קמו תחתם, והם מורשים ואינם יורשים, ונקרא שם הנחלה על שמם, נמצא עונש ומשפט פורענות הזה מ"מ היה בו טובה וגדולה מצד א', והיינו ממש כמשפטיך תהום רבה הנ"ל.

3. עין אי"ה שבת א', ב', רע"ג

יצתה ב"ק וא"ל להחריב עולמי יצאתם, חזרו למערכתכם. הדעה האלהית אמנם הלא היא למעלה למעלה מחכמת כל חכם, היא הסכימה שדוקא מכל הרעות וכל ההשפלות הנמצאות בהוה ומכל סדרי החיים המקולקלים, דוקא כשיצאו אל הפועל עם כל ניוולם וכיעורם, ודוקא כשתנתן להם שליטתם בכל הזמן הנדרש ע"פ חכמתו של יוצר כל ב"ה, דוקא מכל הרע והכיעור הזה תצא האורה היותר שלמה, כשאחר כל הרחבתו יוחזר לטובה וממנו בעצמו יאירו אורים לצדיקים וישרי לב. ע"כ צריך דוקא עם הקדושה העליונה לרדת עד עומק של שפלות החיים, לקיימם כפי מה שהם ולזככם לאט לאט, עד שיעלו אל מה שנועד להם ע"פ חכמת יוצר כל ב"ה. וכיון שעוד לא באתם עד אותה המעלה איך לקשר את כל החיים בירידתם כמו שהם אל התעודה העליונה, וחפצכם להחריב את המצב של ההוה כדי לבנות על משואותיו עולם מתוקן במהרה, ולא לשכללו קמצא קמצא עד שישוב לתיקון השלם ויחזור הרע לטוב, ע"כ שובו למערכתכם, להוסיף עוד מעלה, עד שמרוב החכמה והקדושה תוכלו דוקא על ידה לרדת מטה מטה אל החיים, לתקנם כפי חפץ השם יתברך, שאמר "עולם חסד יבנה", ו"לא תהו בראה".

4. חת"ם על התורה במדבר

שאו את ראש כל עדת בני ישראל וגו' ערמב"ן דאיתא במדרש א' שהוא לשון נשיאת ראש וגדולה ובמדרש אחר אמר שהוא כאומר לקוסטנר סב רישיה דפלן שכל הנמנים כאן מבין עשרים מתו במדבר עיי' עליו, ולפע"ד דשניהם אמת, והוא עפ"י מ"ש הרמב"ן בפ' זו ג"כ [פסוק מ"ה] דהיה להם זכות רב עיי' שבאו לפני הנביא הגדול מרע"ה ועיי' שהזכיר שמם על שפתיו ועברו לפניו ע"ש, ולפע"ד אעפ"י שלא עברו לפניו ולא

5. עין אי"ה שבת ב', ה', נ"ד

היחש בשלשלת שלו יסודו הוא הנושא הפנימי של הכחות הטובים המתנחלים והולכים, המשתלשלים מראשי הדורות עד תולדותיהם. ובכל אדם גנוז בקרבו אוצר הטוב לתולדותיו, שכל זמן שלא יחלל זרעו ולא ישפיל את הוד תעודת האוצר אשר אור חיי עולמים בתוכו ברוח החיים וקדושת כל הטוב, כל הנחלה של רכוש המדות הטובות והדיעות היקרות שנמזגו במשך הזמן בדם ובבשר של הדורות, ונעשו לנחלה בטוחה וקבועה, שהבאים אחריהם מתחילים את בנינם מאותו המקום שכבר עלו עליו דורותיהם הקודמים והולכים למעלה למשכיל, כל זמן שהאדם מוקיר ויודע כמה קדוש ונשגב הוא בשביל העתיד האצור בקרבו, גורם הוא שעתידו באמת יפותח ויתרבה, וחיייו הולכים ומתקדשים, הולכים ומתעלים, אפילו עלי אדמות, בחיי דור דורים המסגלים להם את כחותיו הפנימיים להרחיבם ולהרבותם, בכמות ואיכות. אמנם מי אשר בשאט נפש השפיל את הכח הגנוז בעד העתיד, את אור החיים העתידיים, ובשפלות נפשו ושרירות לבו הוריד את חיייו כולם, ההוה והעתיד אל ההשפלה הגמורה, אל מצב התכונה שכל קודש יתרחק ממנה וכל מוסר וכל חכמת אמת לא ימצא בה יד ושם, הנה הפסיק ובלבל את שלשלת יחוסו, לא מכחו וממנו יקרו החיים שיש להם ערך של הדורות הבאים, לא מרוחו יתן עליהם.